Raadsvoorstel

Zaaknummer: 39962/2025

Onderwerp: Beleidsplan Wmo 2025-2029

Auteur	:	Femke van Zoggel en Dorine Venhuizen	
Domein/team	:	Sociaal / Sociaal beleid	
E-mail	:	Femke.vanZoggel@gemeentemaashorst.nl en Dorine.Venhuizen@gemeentemaashorst.nl	Effect op de begroting
Port.	:	R. Sour-van de Ven	☐Ja ☒Nee

Onderwerp
Beleidsplan Wmo 2025-2029

Voorstel

1. Vaststellen van het Beleidsplan Wmo
2. De kosten voor de uitvoering van het Beleidsplan Wmo exclusief Beschermd Wonen/Beschermd Thuis te dekken uit de beschikbare middelen
3. De middelen uit de centrumregeling Beschermd Wonen, die beschikbaar zijn tot en met 2028, met ingang van 2026 structureel in te zetten voor de uitvoering van het Beschermd Wonen/Beschermd Thuis, vooruitlopend op een formeel structurele financiering.
4. Deze structurele uitgaven van € 613.000 per jaar op te nemen in de programmabegroting, met expliciete vermelding dat structurele dekking voor de jaren vanaf 2029 nog ontbreekt.
5. Te besluiten dat indien vóór 2029 geen structurele dekking beschikbaar komt, de inzet op Beschermd Wonen/Beschermd Thuis per 2029 wordt afgebouwd op basis van een nog op te stellen exit scenario.
6. Structurele dekking vanaf 2029 op te nemen in de programmabegroting zodra die beschikbaar komt.

Inleiding
Per 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (verder: Wmo) in werking getreden. De Wmo heeft als doel te zorgen dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij. De wet gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van inwoners om hun vragen op het gebied van zelfredzaamheid thuis en maatschappelijke participatie op te lossen. Gemeenten geven ondersteuning aan inwoners die hier vanwege een ziekte of beperking moeite mee hebben of waarbij dit niet lukt. Op basis van artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 moet de gemeenteraad periodiek een plan vaststellen met het gemeentelijke beleid over maatschappelijke ondersteuning.

Door onder andere de vergrijzing, toename in complexe casussen, transitie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis en de afschaffing van de inkomensafhankelijke bijdrage is de druk op de Wmo de afgelopen jaren fors toegenomen. Hierdoor komt de beschikbaarheid van Wmo voorzieningen in het gedrang voor diegene die dat nodig hebben. Om deze reden is het nodig om in te zetten op de sterke sociale basis, waarbij het vergroten van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid en het vergroten van het basisaanbod centraal staat. Daarnaast zetten we in op een doorontwikkeling van de Wmo maatwerkvoorzieningen en zorgen we voor een kwalitatief passende transitie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis.

Beoogd effect
Door als gemeente in te zetten op de geformuleerde ambitie, doelen en uitgangspunten in het plan zorgen we ervoor dat Wmo ondersteuning beschikbaar blijft voor diegene die dat nodig heeft.

Argumenten
1.1 Met de vaststelling van het Beleidsplan Wmo voldoen we aan de wettelijke taak.
Op basis van artikel 2.1.2 van de Wmo 2015 moet er periodiek een beleidsplan worden vastgesteld. Hierin wordt het gemeentelijke beleid beschreven over maatschappelijke ondersteuning.

1.2 Het Beleidsplan Wmo sluit aan bij het bestuursakkoord "Samen bouwen we Maashorst".
In het bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst 2022-2026' staat dat we samen met partijen in onze gemeente inzetten op preventie: het voorkomen dat zorg nodig is. Daarnaast staat benoemd dat het belangrijk is dat inwoners weten waar ze met zorgvragen terecht moeten en dat ondersteuning en zorg snel en passend geleverd moet kunnen worden.

1.3 De ambitie, doelen en uitgangspunten uit het beleidsplan sluiten aan bij ander vastgesteld beleid.
Wmo beleid is omvangrijk en heeft veel raakvlakken met diverse beleidsontwikkelingen. Denk hierbij aan strategisch beleidskader sociaal domein, Sterke sociale basis, Gezond en Gelukkig Oud in Maashorst, het beleidsprogramma Wonen en Zorg en het Integraal Veiligheidsplan. Daarnaast is de lokale ontwikkelagenda 2022-2024 genomen als uitgangspant. Ook sluit het aan bij eerder vastgestelde landelijke akkoorden zoals het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het Beleidsplan Wmo bevat daarom geen nieuwe koers.

1.4 Het lokale beleidsplan sluit aan bij de regionale uitgangspunten en uitvoering.
Maatschappelijke ontwikkelingen zorgen de komende jaren voor een steeds grotere taak en verantwoordelijkheid voor gemeenten. Verschillende onderdelen van de Wmo doen wij daarom samen met de regiogemeenten. Zo hebben wij de inkoop van verschillende maatwerkvoorzieningen, monitoring, toezicht en het cliëntervaringsonderzoek regionaal geregeld. Het Wmo beleidsplan sluit aan bij de Regionale beleidskaders Wmo.

1.5 Meer inzetten op preventie is nodig
Door onder andere de vergrijzing, toename in complexe casussen, transitie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis en de afschaffing van de inkomensafhankelijke bijdrage is de druk op de Wmo de afgelopen jaren fors toegenomen. Hierdoor komt de beschikbaarheid van Wmo voorzieningen in het gedrang voor diegene die dat nodig hebben. Om de Wmo beschikbaar te houden voor wie dat nodig heeft, is inzetten op preventie nodig. Daarom zetten we in op een sterke sociale basis, waarbij het vergroten van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid en het vergroten van het basisaanbod centraal staat.

1.6 De ambitie, doelen en uitgangspunten uit het Wmo beleidsplan geven richting en samenhang.
In het Beleidsplan Wmo worden de doelstellingen en uitgangspunten beschreven waarmee we in Maashorst aan de slag gaan. Samen met het eerder voorgelegde Mantelzorgbeleid geeft dit richting aan de Wmo ondersteuning die we in Maashorst willen bieden aan inwoners. Hierin gaan we meer investeren in preventie zodat de zorg beschikbaar blijft voor wie dat nodig heeft.

1.7 *Dit is de taak van de gemeenteraad.*
Het Beleidsplan Wmo geeft de kaders rondom het inzetten op preventie en ondersteuning vanuit de Wmo. Het vaststellen van de kaders is een bevoegdheid van de gemeenteraad en volgt hier uitdrukkelijk ook uit de Wmo 2015. Om die reden wordt het Beleidsplan Wmo aan de gemeenteraad voorgelegd. Het Beleidsplan Wmo is de basis voor het Wmo uitvoeringsplan.
In artikel 2.1.2, lid 2 Wmo 2015 staat dat het door de raad vastgestelde plan de beleidsvoornemens bevat die het college meeneemt in te nemen besluiten of te verrichten handelingen.

2.1 Er zijn voldoende middelen beschikbaar in de gemeentebegroting
Middelen voor het Beleidsplan Wmo (met uitzondering van Beschermd Wonen/Beschermd thuis) zijn reeds vastgelegd en geoormerkt voor de Wmo. De middelen zijn op basis van de huidige prognoses toereikend om het beleidsplan uit te kunnen voeren.

3.1/4.1 De bevoegdheid voor dit besluit ligt bij de gemeenteraad
Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen incidentele middelen niet als structureel worden aangemerkt. Desondanks is het binnen het BBV en artikel 189 van de Gemeentewet wél toegestaan om incidentele middelen structureel in te zetten, mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- De gemeenteraad besluit expliciet tot structurele inzet;
- De raad wordt volledig geïnformeerd over het ontbreken van structurele dekking vanaf 2029;
- Er is een redelijke onderbouwing van het perspectief op structurele dekking in de toekomst, bijvoorbeeld via structurele middelen uit het gemeentefonds of via een vernieuwde centrumregeling.

3.2/4.2/5.1/6.1 Het betreft een structurele taak waar landelijk structurele middelen voor zijn
Er is sprake van een geleidelijke doordecentralisatie door het Rijk van de middelen voor Beschermd Wonen van de centrumgemeenten naar alle individuele gemeenten. Sinds de invoering van de Wmo in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het ondersteunen van inwoners met psychische kwetsbaarheden. Doordat we nu de transformatie van Beschermd wonen naar Beschermd thuis gaan maken, is Beschermd Thuis is een nieuwe lokale structurele taak. Structurele inzet van middelen past bij de aard en duur van deze opgave. De huidige dekking via de regionale centrumregeling is formeel incidenteel maar is tot en met 2028 beschikbaar gesteld. Binnen de regio bestaat de bestuurlijke intentie om ook na 2028 middelen beschikbaar te stellen, al ontbreekt formele vastlegging. Dit blijkt ook uit de uitwerking in de centrumregeling Wmo Brabant Noordoost – Oost 2024-2028. Door nu al structureel in te zetten, wordt recht gedaan aan de urgentie van de transformatieopgave van Beschermd wonen naar Beschermd thuis. Uitstel in afwachting van structurele rijksmiddelen leidt tot stagnatie, frictiekosten en verlies van continuïteit. Het zou inconsistent zijn om uitvoering en formatie structureel te organiseren, maar de financiering incidenteel te houden.

Kanttekeningen
1.1 *Het Wmo beleid vraagt een cultuurverandering die groter is dan enkel het zorgdomein.*
Het Wmo beleid richt zich op het voorkomen van een zorgvraag en het inzetten van voorliggende voorzieningen met als doel (meer) zorg te voorkomen. Dit vraagt om een cultuurverandering die verder reikt dan enkel het zorgdomein. Deze investering kost tijd. Het Wmo beleid kan alleen slagen met actieve interne en externe betrokkenheid. Bij de totstandkoming van dit beleid is integraal nagedacht over de inzet van het Wmo. We zien dat de urgentie steeds groter wordt waardoor er draagvlak gecreëerd wordt bij het realiseren van deze cultuurverandering.

1.2 *Het is onzeker wat investeren op preventie oplevert.*
Het Wmo-gebruik en de daar bijhorende kosten stijgen. Het doel is om deze (kosten)stijging af te vlakken. Om deze reden zetten we in op preventie. De exacte financiële opbrengsten van preventieve maatregelen zijn vaak moeilijker te kwantificeren en te meten. Terwijl de kosten van interventies direct zichtbaar zijn, zijn de besparingen vaak indirect en pas op langere termijn merkbaar. Door te evalueren worden resultaten zichtbaarder. Het Beleidsplan Wmo meet daarom de effecten van de preventieve inzet op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gegevens.

1.3 De impact van de eigen bijdrage vanaf 2027 is onbekend
Op dit moment is er een abonnementstarief voor de eigen bijdrage. Dit heeft gezorgd voor een aanzuigende werking in de Wmo. Vanaf 2027 verandert de eigen bijdrage en zal dit inkomensafhankelijk worden. Op dit moment is nog niet helder wat de veranderingen precies zullen zijn en wat hiervan de impact is. Echter verwachten we dat, door vergrijzing en meer complexiteit van casussen, de druk op ondersteuning uit de Wmo blijft.

1.4 De transformatie loopt niet gelijk in alle lokale gemeenten.
De lokale gemeenten krijgen een grotere rol als het gaat over voorzieningen voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid. Een inwoner komt pas in aanmerking voor een specialistische voorziening van het regionale vangnet wanneer het de lokale ondersteuningsmogelijkheden overstijgt. Als een gemeente de lokale ondersteuning nog niet op orde heeft, heeft dat direct effect op het regionale vangnet.
Er zijn dan meer dure plekken nodig en er is geen door- en uitstroom. Het lukt dan niet om de transformatie te maken en het regionale vangnet te verkleinen. Het maken van een lokale plannen helpt de gemeenten om hier mee aan de slag te gaan en concrete acties aan te verbinden.

3.1/4.1/5.1/6.1 Er is nog onduidelijkheid over beschikbare middelen voor de structurele lokale opgave Beschermd Thuis
De voorgestelde lokale inzet van middelen voor Beschermd Wonen/Beschermd Thuis is gebaseerd op tijdelijk beschikbare middelen die voortkomen uit de regionale meerjarenbegroting voor het regionaal Specialistisch Vangnet Beschermd Wonen, via de centrumregeling Wmo Brabant Noordoost - Oost 2024-2028 (artikel 11) . Deze middelen kennen de volgende kenmerken:

- Ze zijn formeel incidenteel van aard, aangezien zij zijn ontleend aan de regionale meerjarenbegroting voor het regionaal Specialistisch Vangnet Beschermd Wonen 2025-2028, waarbij de centrumgemeente op dit moment nog een voordeelgemeente is;
- Ze zijn, inclusief de hoogte ervan niet structureel verankerd in de gemeenschappelijke regeling, die loopt tot en met 2028;
- Ze worden jaarlijks toegekend zonder een formele verplichting tot voortzetting na 2028, hoewel in de centrumregeling een fundament voor continuering is opgenomen;
- Vanuit het Rijk is een intentie uitgesproken om middelen voor de financiële doordecentralisatie structureel via het gemeentefonds te verstrekken. Deze rijksmiddelen zijn echter nog niet definitief toegekend. Indien deze overdracht plaatsvindt, zullen de bijdragen aan de centrumregeling worden afgebouwd. Het betreft hier communicerende vaten: de structurele instroom in het gemeentefonds vervangt dan gedeeltelijk de huidige regionale bekostiging. Omvang hiervan en het moment is nog onduidelijk

Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) mogen dergelijke middelen niet als structureel worden aangemerkt. De gemeenteraad heeft echter de bevoegdheid om hier onder voorwaarden afwijkend op te besluiten. Zie hiervoor ook argument 4.1/5.1.

Financiën

De uitvoering van het voorliggende Wmo-beleid valt onder raadsprogramma 6 Sociaal Domein. Het beleid kan uitgevoerd worden binnen de beschikbare structurele middelen voor Wmo-beleid. In onderstaand overzicht is de begroting weergegeven. Dit is op basis van de huidige inschattingen per onderwerp. Bij het vaststellen van de uitvoeringsagenda zal dit verder uitgewerkt worden en zal binnen programma 6 ook het effect per taakveld vastgelegd worden.

	2025	2026	2027	2028	2029
NIEUWE EN GEWIJZIGDE INZET					
We vergroten de zelfredzaamheid en samenredzaamheid					
Impuls Eenzaamheid	28.429	6.000	6.000	6.000	6.000
Extra inzet op Mentale Gezondheid		6.000	6.000	6.000	6.000
Impuls Welzijn op Recept	40.867	47.953	-	-	-
Onderzoek	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
We vergroten het basisaanbod algemene voorzieningen					
Vergroten bekendheid algemene voorzieningen		10.000	10.000	10.000	10.000
Extra inzet op laagdrempelige dagbesteding	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Extra inzet hulpmiddelenpools	179.000	57.500	62.500	62.500	62.500
Extra inzet vervoersdiensten			21.000	21.000	21.000
We verbeteren de maatwerkvoorzieningen van de Wmo					
Innovatie maatwerkvoorzieningen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
BW: Inwoners met een psychische kwetsbaarheid in Maashorst ervaren hun leefomgeving als fijn en hebben een sociaal netwerk					
Extra inzet op laagdrempelig ontmoeten	-	58.000	58.000	14.000	14.000
Extra inzet op inlooppunten	295.000	295.000	295.000	295.000	295.000
Extra inzet in de wijk	11.000	11.000	11.000	11.000	11.000
Campagne	20.000	27.500	7.500	7.500	7.500
BW: We zorgen voor een integrale aanpak vanuit formele hulp en ondersteuning					
Onderzoek en opleiding	10.000	50.000			
BW: Wonen gaat voor opvang					
Extra inzet op woonvoorzieningen	238.000	28.000	28.000	28.000	28.000
Onderzoek		25.000			
Extra inzet Beschermd Thuis	105.000	385.000	385.000	385.000	385.000
Extra inzet Eerst een Thuis	17.500	70.000	70.000	70.000	70.000
BW: We zorgen voor een veilige woonomgeving					
Opleiding en implementatie integrale aanpak	95.000				
Campagne		5.000			
SUBTOTAAL KOSTEN NIEUWE EN GEWIJZIGDE INZET	**1.174.796**	**1.216.953**	**1.095.000**	**1.051.000**	**1.051.000**
BESTAANDE BEOOGDE INZET HANDHAVEN					
Zelfredzaamheid en samenredzaamheid algemeen	49.826	27.826	27.826	27.826	27.826
Algemene voorzieningen	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Mantelzorgbeleid	282.346	278.921	278.921	278.921	278.921
Cliëntondersteuning&Inloopfunctie GGZ	190.834	190.834	190.834	190.834	190.834
Wmo Individuele voorzieningen	17.910.531	17.913.739	17.802.792	18.106.029	18.106.029
Wmo Beschermd Wonen	385.500	96.000	-	-	-
SUBTOTAAL KOSTEN BESTAANDE INZET	**18.849.037**	**18.537.320**	**18.330.373**	**18.633.610**	**18.633.610**
TOTALE KOSTEN WMO BELEID	**20.023.833**	**19.754.273**	**19.425.373**	**19.684.610**	**19.684.610**
BESCHIKBARE REGIONALE BUDGETTEN WMO BELEID (progr6)	**613.427**	**613.427**	**613.427**	**613.427**	**PM**
BESCHIKBARE LOKALE BUDGETTEN WMO BELEID (progr6)	**19.410.406**	**19.140.846**	**18.811.946**	**19.071.183**	**19.071.183**
SALDO	**-**	**-**	**-**	**-**	**PM**

Naast de middelen die genoemd worden in bovenstaande begroting, zijn in de structurele begroting van Maashorst ook middelen opgenomen voor de inzet van onze partners, zoals ONS Welzijn, GGD en zorgcoöperaties. Het voorliggend beleid houdt de inzet van deze partners in stand, maar verlegt op onderdelen wel de focus.

Daarnaast zijn in de structurele begroting van Maashorst ook middelen opgenomen voor de inzet op andere beleidsonderdelen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Sterke Sociale Basis en Gezond en Gelukkig Oud in Maashorst. De uitvoering van dat beleid draagt op onderdelen bij aan het Wmo-beleid. Echter de inzet op dat beleid valt onder de begroting van dat beleid en is daarom geen onderdeel van de begroting Wmo-beleid.

Duurzaamheid

Participatie

Bij het opstellen van het Beleidsplan Wmo zijn diverse partijen betrokken, zowel intern als extern. Binnen de gemeentelijke organisatie is er gesproken met onder andere teamleiders, beleidsadviseurs en consulenten die actief zijn op de diverse gebieden. De uitgangspunten van ons Beleidsplan Wmo komen overeen met de regionale uitgangspunten en sluiten aan bij de regionale inkoop van de producten.
Daarnaast is de Adviesraad Sociaal Domein meegenomen bij de totstandkoming van dit beleidsplan. Zij hebben advies gegeven op het concept Wmo beleidsplan en concept uitvoeringsplan. Dit advies vindt u terug in bijlage 1 ter informatie.

Communicatie

Indien de gemeenteraad instemt met het Beleidsplan Wmo 2025-2029 worden de stakeholders geïnformeerd over het genomen besluit en betrokken bij de verdere uitvoering hiervan in 2025 en verder. Tijdens de voorbereidingen van de implementatie wordt ook rekening gehouden met de communicatie van de veranderingen naar aanleiding van het beleid. Daarnaast wordt het Beleidsplan Wmo gepubliceerd op overheid.nl.

Vervolg

Na vaststelling van het Beleidsplan Wmo wordt het uitvoeringsplan behorende bij dit beleidsplan door het college vastgesteld. De gemeenteraad wordt middels een raadsinformatiebrief hierover geïnformeerd. Jaarlijks wordt de gemeenteraad over de voortgang geïnformeerd.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Bijlage 1: Beleidsplan Wmo 2025-2029

Bijlagen ter informatie

1. Bijlage 3.1: Advies Adviesraad Sociaal Domein
2. Bijlage 3.2: Bijlage behorende bij ASD advies op beleidsdossier WMO en Beschermd Wonen 2025
3. Bijlage 4.1: Brief met reactie gemeente op advies ASD Beleidsplan Wmo
4. Bijlage 4.2: Bijlage behorende bij reactie gemeente op advies beleidsplan Wmo

Uden, 27 mei 2025

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,

de secretaris,	de burgemeester,
J.A.G.M. van Aaken	J.A. van der Pas